

(/)

🏠 (/) > Museer (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Borgmestergården

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/kvindernes-verden>)

Borgmestergården

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1551

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/borgmestergaarden)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/borgmestergaarden](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/borgmestergaarden)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/borgmestergaarden\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/borgmestergaarden\)\) **in**](http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/borgmestergaarden&title=\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/borgmestergaarden&title=\)\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Eva Becher & Mette Ladegaard Thøgersen:

Borgmestergården. Renæssancegård og museum

Østfyns Museer 2021. 158 sider. 98 kr

Af Kirsten Lindberg, arkitekt, dr.phil.

En af landets ældste bindingsværksgårde fra 1601 har nu fået sin egen udgivelse. Det er Borgmestergården i Nyborg, som siden 1919 har været museum. Det begyndte med udkastet til en artikel af Eva Becher, der for et par år siden var ansat på museet, og så har nuværende leder af museet Mette Ladegaard Thøgersen på dette grundlag og i samarbejde med Eva Becher udført bogen her.

Man får meget for pengene, for både Nyborg Kommune og Nyborg Museumsforening har ydet rundhåndet støtte til projektet. Det er da også mest af alt en veludbygget guide til museet.

Bogen er affattet i et let læseligt og korrekt dansk, som enkelte steder kunne være løftet en smule. Eksempelvis står side 46 "... blev han gift med Sidsel Knudsdatter. Sidsel Knudsdatter var født ..." "Hun" i stedet for sidste navneangivelse havde gjort sig bedre. Det skyldes formentlig, at der har været to forfattere, og at teksten er klippet sammen af bidrag fra begge. Der er flere af den slags småtterier, og det er lidt ærgerligt, for det krævede kun en gennemlæsning at fange. Korrekturlæseren har øjensynlig fanget alle eventuelle stave- og tegnsætningsfejl, og det er dejligt.

En decideret mistolkning af teksten på dørhammeren fra det hus, bygherrens fader Jep Lerche, lod opsætte 1578 på sit hus i Nyborg kan ikke gå upåagtet hen. Indskriften er som vanligt helt uden tegnsætning og lyder således: "Frycte Gvd lef christelig elske din neste forvden svig da faar dv glæde y himmerig Jep Lerke i Hafndrvp 1578". For at lette forståelsen har forfatterne transkriberet til nutidsdansk, hvad der er fint nok, men det rummer altså en klar misforståelse. De angiver: "Frygt Gud, lev kristent, elsk din næste. For uden svig, da får du glæde i Himmerig. Jep Lerche Havndrup, 1578." Forskellen på christelig og kristent kan så endda siges at høre til i småtingsafdelingen, men delingen af "forvden" og ikke mindst dets hensættelse til næste led er fatal. Det giver en helt anden mening. Der skulle naturligvis stå "... elsk din næste foruden svig. Da får du" Den fejlagtige transkribering siger faktisk, at alle tre dele (gudsfrygten, det kristelige liv og næstekærligheden) skal være uden svig; men det er noget vrøvl at tale om gudsfrygt uden svig og kristeligt liv uden svig, det er kun næstekærligheden, som kunne forbindes med svig. Hvis man partout vil lege skolemester og forklare læseren meningen, så skal det sandelig også være korrekt.

Som det angives i indledningen, er hovedfokus anlagt på 1600-tallets begyndelse, hvor bygherren Mads Lerche, der var borgmester og købmand, beboede den først opførte del: hovedhuset mod gaden. Som der står, var han "stadig" da ejer. Ja, for han havde jo lige bygget sin gård. I 1637 og 1643 lod sønnen Jakob Lerche opføre sidefløjene. Hans svigersøn døde 1680 som fallent, og dermed gik gården ud af larcheslægtens eje.

Bogen redegør i korthed for gårdens omskiftelige brug frem til nutiden. Der synes dog desværre ikke at være inddraget bygningshistoriske kilder i nævneværdig grad. Igennem 14 år fra 1915 gennemgik gården en omfattende istandsættelse ved arkitekt Mogens Clemmensen, der som bekendt forestod restaureringen af Nyborg Slot i samme periode. Et så omfattende indgreb med blandt andet fornyelse af taget og dets konstruktion, total udskiftning af tømmeret på bagsiden og af stolper og andet tømmer i hele nederste etage i facaden samt flere andre steder foruden udskiftning af vinduer og døre og total fornyelse af svalen har naturligvis affødt en stor viden om, hvorledes gården oprindeligt har været bygget og om de mange efterfølgende ændringer. Det er dog ikke noget, der i bogen har sat sig nævneværdige spor. At kalde det en restaurering er nok ikke helt dækkende, idet der snarere har været tale om en genskabelse, men desværre forholdes man som læser muligheden for at få at vide, om de vidtfavnende indgreb er foretaget som rekonstruktion af det oprindelige eller af udtrykket fra senere tid og i givet fald fra hvilken periode. Sammenholdes et gammelt postkort fra før Clemmensens

omdannelse med tilstanden efter ses at være endog meget store forskelle, og det ville have været interessant, om man i en bog om gården havde skrevet bare en lille smule derom. Clemmensen har vidst, hvad han gjorde, men det gør læseren ikke nødvendigvis!

Geddes tegning af Proviantgaarden fra 1754, gengivet side 100, er faktisk det eneste, der belyser noget som helst vedrørende en gård fra tiden, men der forsøges ikke at drage parallel til Borgmestergården; det samme gælder for gengivelsen side 31 af Dronningegaarden.

Side 90 står blot: "I de rige borgerhjem blev møbler og andet interiør også mere kostbare i løbet af 1600-tallet." Og en begrundelse for manglen på fortælling om indretningen angives side 132 som "Vores kilder til boligindretning i begyndelsen af 1600-tallet er ret sparsomme...." Ja i forhold til senere tider, men der findes dog nogle, man kunne have gjort brug af såsom skifter og rejsebeskrivelser; i al beskedenhed vil anmelderen da også tillade sig at henlede opmærksomheden på egen disputats "Sirenernes Stad" bd. II, kapitlet om boligindretning side 109-152, hvor der i detaljer redegøres for sligt.

Det forekommer anmelderen, at det faktisk slet ikke er bygningsværket "Borgmestergården", der er omdrejningspunkt for bogen, sådan som man forledes til at tro på grund af titlen. Derimod er det handelslivet og magtens liv i Nyborg, der tages under behandling.

Det gøres med indsætning i teksten af såkaldte faktabokse, som dog i virkeligheden er lange tekststykker, som er trykt i afvigende farve.

Her er så til gengæld en meget pædagogisk opdeling af teksten med selvstændige kapitler. Det pædagogiske er i det hele taget meget udtalt. Det er helt tydeligt, at der er skrevet for besøgende på museet, specielt den yngre del formentlig. For selv om der er noter og citater fra fredningsmyndighedernes beskrivelser, er det ingenlunde en fagbog om bygningen.

Gården omtales stort set ikke uden samtidig angivelse af, at den er "smuk". Det er helt tydeligt, at de to forfattere er glade for den – og med god grund. Men smuk – med den skrigende turkise vinduesbemaling. Hvor stammer den fra? Er det Clemmensens opfindelse? Er der belæg for den i farvearkæologiske undersøgelser? Som læser vil man gerne have sligt at vide i en bog, der angives at være om bygningerne.

Bogen er righoldigt illustreret, hovedsagelig med fotografier af Ole Friis fra museet. Ses der bort fra den helt forrykte beskæring af billederne er de ganske flotte. Beskæringen er formentlig ikke fotografens ansvar, men Louise Harbo Bendixens, for hun har stået for den grafiske tilrettelægning og opsætning. Hun er uddannet på Danmarks Designskole, og det synes ikke at være en anbefaling i dette tilfælde. Opsætningen er trods et sobert to-spaltet tekstlay-out rystende grim med beskæringer af billeder uden sans for indholdet og placering af samme snart over én, snart to spalter, så over en hel side fra kant til kant, dernæst over to tredjedel side med én eller flere kanter uden luft omkring, og der er dobbelttopslag og diverse varianter.

Alt synes afprøvet i bogen, og det er simpelt hen for meget. Det er også rigeligt med både sort, blågrønt og rødt i teksten samtidig med forskellige skrifttyper, som anvendes både i normalskrift og kursivering og i forskellig punktstørrelse. Ikke at forglemme de mange steder, hvor spalterne drypper, altså er af uens længde; den slags kan der godt pusles med, så det går op! Der er unødvendige streger som adskillelse mellem "faktaboksene" og brødteksten – unødvendige, eftersom der jo er farveskrift. Og små, ruderformede ornamentter er drysset ud i teksten som markering af kapitlernes påbegyndelse og afslutning; de er overflødige og medvirker kun til at give et rodet indtryk.

Den moderne teknik kan så meget. Men man behøver ikke at benytte samtlige virkemidler på samme tid! Det gør heller ikke noget, om man forsøger at forholde sig de gamle dyder inden for bogfremstilling.

Formatet er kvadratisk, men ser ud, som om det er moderat tværformat; et gammelt fif er at gøre højden bare en lille smule større, så ser det ud som det tiltænkte kvadrat. Det burde være basal viden for en grafiker. Et andet gammelt fif er, at diagonalen på siden skal skære hjørnerne øverst til venstre og nederst til højre på klummen. Så er man garderet med en smuk placering af denne; vil man skabe indtryk af noget storladent, så er det almindeligvis forneden, der skal gives luft. I bogen er valgt en

skrævende placering, hvor indermargin er firedobbelt af ydermargin, og hvor der er mere end tre gange så meget luft over klummen som under. Det er ganske enkelt uharmonisk. Man kan også sige grimt og uprofessionelt.

Bogen afsluttes med et kapitel "Rundtur på Borgmestergården". Det er en uforfalsket guide for børn. Museet ser ud til at være udformet med henblik på børn med skiltning af primitive figurer, der angiveligt skal forestille bygherrens børn, og som forklarer om funktionerne, så man krummer tæer. Må museer nu om dage ikke være for et voksent publikum – eller bare et publikum, der er mere end en halv snes år? Men bogen skal naturligvis ikke klandres for at skildre uhyrlighederne; det giver bare ikke lyst til at gæste museet – tværtimod da.

Det sniger sig også nogle faktuelle fejl ind i teksten i dette kapitel. I billedteksten står under fotografiet af den nyligt reablerede skorsten med et brændeovnskomfur, at "Der har ikke været et støbejernskomfur på Lerchernes tid – den slags "moderne" ting er fra 1800-tallet." Nå ja, nu kom de første støbejernskomfurer altså mere end 100 år før gårdens opførelse, så det kunne der jo godt have været. Det er da sandt nok, at de først blev almindelige i 1800-tallet, men der var intet til hinder for, at bygherren kunne have installeret et allerede ved opførelsen.

Hvis man har viden om, hvordan ildstedet var på Lerches tid, så kunne man have skrevet det i stedet. Om det fremgår af skiltningen på stedet, at der er tale om et sent 1800-tals eller tidligt 1900-tals arrangement vides ikke, men det virker lidt søgt, at Glud og Marstrands produkter skal illustrere intentionen at "give indtryk af de dufte og smage, der har eksisteret på Lerches tid."

Samlet set må man sige, at bogen er en omfattende guide til museet, skrevet af et par begejstrede ansatte, men knapt så stringent, som det umiddelbart ser ud med angivelsen af noter, henvisninger og tidsstavle – den sidste i øvrigt affattet i nutid, hvor der ellers er anvendt datid i teksten. Den vil sikkert vække begejstring hos det purunge publikum, og skønhedsfejlene til trods kan den være en glimrende appetitvækker for den ikke ud i bygningshistorie så velbevandrede læser. Godt er det selvsagt, at Borgmestergården har fået sit skrift, men måtte der også komme ét, som på større fagligt grundlag skildrer bygningshistorien, for gården fortjener det.

[Historie-online.dk, den 12. maj 2021]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/museer/kvindernes-verden>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

**NATIONALMUSEETS
ARBEJDSMARK 2010**

(<http://www.historie-online.dk/boger/nationalmuseets-arbejdsmark-2010>) (/article/items/view/2951/4)

EN VIDUNDERLIG VERDEN

DEN GAMLE BY 2017